

Raşel Meseri

İzmir doğumlu Raşel Meseri, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema TV bölümünü bitirdi. Çeşitli belgesel ve kısa filmler çekti. “Can’lı ve Işıltı’lı Maceralar” isimli çocuk kitapları serisinin altı kitabı yayımlandı (*Enerji İmparatorluğu, Yumurtanın Sırrı, Dikkat Hayalleriniz Çalınabilir, Kâğıtların Çığığığı, Kayıp Kukla, Yeryüzü Okulu*). Ayrıca, Türkiye’de üç, Hollanda’da iki dilli basılan, *Pen Parkta* isimli bir “direniş masalı” bulunmaktadır ve *Türkiye’de Yahudi Olmak: Bir Deneyim Sözlüğü* kitabının editörlerinden biridir. Tiyatro oyunları, öykü ve çocuk kitapları yazmaktadır.

KÖPEKBALIKLARININ KAYIP ŞARKILARI

© 2017, Tudem Yayın Grubu
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

YAZAR: Raşel Meseri
EDİTÖR: Ümit Mutlu
DÜZELTİ: Şirin Etik
KAPAK RESMİ: Gökçe İrten
KAPAK TASARIMI: Burak Tuna
GRAFİK UYGULAMA: Aynur Sarıbüyük

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. Km. Başkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara
Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Şubat 2018 (2000 adet)

ISBN: 978-605-2349-18-2
Yayınevi sertifika no: 11945
Matbaa sertifika no: 16031

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. A.Ş.nin tescilli markasıdır.

RAŞEL MESERİ

**KÖPEK-
BALIKLARININ
KAYIP
ŞARKILARI**

Zanzibar İlkeleri, okyanus dibinde rastlantı eseri bulunan ve binlerce yıl öncesine ait olduğu düşünölen, günümüzün plaklarına benzeyen tabletlerin üstüne kaydedilmiş yazılardan derlenmiştir. Şu anda Zanzibar diye bilinen ülkeyle yakından uzaktan alakası yoktur.

*Bu gezegende çocuklar
ya çok hızlı büyürler
ya da hiç büyümmezler...*

*Güneş bir top gibi fırlamaya hazırlandı güne;
şen şakrak, ele avuca sığmaz*

1

Sabah kalktım, günün çeşitli saatlerinde midemde haykıran aç hayvanı besledim. Üstüne bir bardak süt içtim. İçinde köpekbalıklarının dolaştığı, dünyanın en büyük havuzlarından biri olan bahçe havuzumuzun buz gibi sularına attım kendimi. Gece gördüğüm, beyin kıvrımlarının orasına burasına saçılmış kırmıl zararlılarına benzeyen kâbuslarımın sözcük, sepya fotoğraf veya kısa film formundaki kalıntılarını güneşin kızıl ve morötesi ışınlarında havalandırıp iki hidrojen bir oksijende yıkadım. Böylece düşlerimin son demleri de günışığı görmüş vampirler gibi buhar olup uçtu. Sevdikleri ve lezzetli buldukları sözcük ve görüntüleri ânında kapıp midesine indiren köpekbalıkları tanığımdır.

Oooh!

Sadistliğimden olsa gerek, pazarlık yapar gibi suya bakmakta olan annemi, “Gelsene, su çok güzel,” diyerek havuza davet

ettim. Noktasına virgölüne varıncaya kadar hazırda beklettiği her zamanki cevabını vererek beni şaşırtmadı:

“Dün gece rüzgâr vardı. Su soğumuştur.”

Ona göre, dünyanın varoluşundan itibaren kendini hiç yalanlamamış tek ve en sıradan doğa olayıdır “suyun hep soğuması.” Haziran ayında su zaten daha tam ısınmamıştır; havanın aşırı sıcak olduğu temmuz ayında su serindir ve üşütür, ağustos ayı ise sonbaharı kapıda bekler ve o sonbahar ki kış mevsiminin öncüsüdür. Yani hava soğuyacaktır, suyun eli armut toplamaya-acağına göre haliyle o da soğuyacaktır.

Annemin suyla ilgili algısının doğrulanması için fizik kuralları kendilerini feda etmekten hiç çekinmez. Yeter ki annem haklı çıksın. Baştan söylemeliyim ki o öyle yaş tahtaya basacak tiplerden asla olmamıştır. Haklılığını bir tek fizik, kimya gibi dar sınırlar içinde bırakmayı göze almaz. Şöyle ki, mevsimlerin bitmez tükenmez tuzakları dışında, rüzgâr estiğinde veya hava kapandığında ya da başka bir şehir, ülke veya kıtaya yağmur düştüğünde de su, maazallah soğur. Aksî mümkün olabilir mi?

Sıraladığım bu subozanlıklar dışında, suya girmesine mani olan, Aristo mantığını bile sınıfta bırakacak kadar mantıklı başka gerekçeleri de annemin hazırda eklediğini söylemeliyim.

Örneğin herhangi bir nedenle sınırları lime lime, üstü pençik pinçik olur diye, bir haftalık fönlu saçları bozulur diye, “doğanın yapmadığını boya yapar” şiarıyla ayna karşısında saatlerini verdiği makyajı akar diye, fazla kiloları başkaları tarafından

fark edilir diye, yediği yemek ayıptır söylemesi gaz yaptı diye, bir servet ödediği mayosu klorlu suda genişleyebilir diye, havuz kenarındaki o lanet yer karoları ayağını kaydırabilir diye falan... Hadi bunların az buz şeyler olduğunu siz söyleyin. Zira ben söyleyemem. Korkarım!

Dünya, annem için giderek daha tehlikeli oluyordu. Deniz, havuz veya hiç olmadı çeşme suyunun bile hep ve sürekli soğuması bu kapsama giriyordu. Yaz gelip de suyun soğukluğu üzerine sıraladığı onlarca, yüzlerce, binler ve hatta milyonlarca gerekçeyi dinlemek, beni hayattan olduğu kadar giderek ondan da soğutuyordu. Ama gerçeği, sadece gerçeği sevmek adına itiraf etmeliydim ki en azından suyun soğuması hakkında ileri sürdüğü mazeretler sıkı önermelere dayanıyordu.

Ama anlamakta güçlük çektiğim şeyler de vardı: Su, sürekli ve sürekli soğuyorsa, bu meret ne zaman ısınır? Veya dünyanın varoluşundan itibaren yeryüzündeki sular hiç ısınmış mıydı? Daha da öldürücü soru şuydu ki, su hep ve giderek soğuyorsa bizim bu havuzda yüzüyor değil de patenle kayıyor olmamız gerekmez miydi?

Ama onunla laf dalaşına girecek değildim. Hep haklı olmaya programlı, hakka güdümlü bir kişilik olan annem, haklı çıkmak için bilimi, doğayı ve hatta evreni bile tanımazlıktan gelebilirdi. Bir kere daha onun haklılığıyla sonuçlanacak bir tartışmaya girecek kadar delirmemiştim. Veya delirecek kadar

büyümemiştim. Veya söylediklerine kısmen inanacak kadar naif bir çocuktum henüz.

“Biraz önce ölçtüm suyu, 30 dereceymiş, rahatlıkla girebilirsin,” diye yalan söyledim. Nereden bilecektim suyun sıcaklığını? Neden bilecektim ki ayrıca? Dedim ya, henüz “yalan söylenmez” yalanına kanmayacak kadar körpe beyinli bir çocuktum.

Köpekbalıklarına, yanımıza gelmelerini engellemek için, annem görmeden kilolarca pitonbalığı eti attım. Onlarla ben başa çıkabilirdim, lakin annemin fena bir köpekbalığı fobisi vardı ve onu korkutmamam gerekliydi. Aksi takdirde çenesinden kurtulamazdım.

“Köpekbalıkları yanımıza gelmez, değil mi?”

“Gelmez! Onlar denize, yüzmeye gitti,” dedim. “Havuzda sadece küçük ördekler ve yere konmamaya yeminli ebabil kuşlarının su içmek için alçalırken suya düşürdükleri gölgeleri var, merak etme.”

Hayret, çok çabuk ikna olmuştu. Annemin, karşısındakine asla inanmama yeteneğinin onu bir süreliğine terk edişini hayramı yormalıydım acaba? Ne de olsa böyle düşünmek için güçlü nedenlerim vardı. Karşısındakine inançsızlık, güvensizlik ve kuşku duyma konusunda sicili o denli kabarıktı ki, arkadaşlık kurmak için vize almak gerekseydi tek bir insan evladiyla arkadaş olamazdı.

O kadar ki anneannem, annemin tam doğacağı sırada dı-

şarıya göz gezdirdikten sonra tekrar içeri kaçıp doğmaktan vazgeçtiğini anlatmıştı bir keresinde. Anneannem ile oradaki tüm doktor ve hemşireler, onu doğmasının şart olduğuna, bunun için de dışarı çıkması gerektiğine ikna etmek için çok zorlanmışlar. Uzun uzun dil döküldükten, ona iyi bakılacağına garantisini verildikten sonra doğmaya karar vermiş hazret.

Açıkkası bu tavrına hayranlık mı duymalıyım, yoksa bu durumu gülünç mü bulmalıyım kararsızdım. Ne var ki, bu olaydan yola çıkarak, büyüdüğümde çok garantici olmamaya karar verdim. İşte Zanzibar İlkeleriyle ilk bu şekilde karşılaştım. Zira Zanzibar İlkelerinin en özlü sözlerinden biri şöyle diyordu: “Çok garantıcilik, özgür beyni bozar.”

Annem gönül rahatlığıyla yan evin balkonuna tırmandı ve oradan havuza balıklama atladı. Yaşlanmanın son durağı olan ölümü henüz tanımamanın verdiği bilgelikle, “Annem de yaşlanmaya başladı haliyle. Ne de olsa artık genç değil!” diye düşündüm. Eskiden havuza bu kadar alçaktan mı atlardı? Mümkün değil! Gençliğinin ve güzelliğinin doruklarındayken dört çekerli bir füze-taksi çağırır, en yakın yıldıza çıkar, oradan atlardı. O zamanlar hem güçlülüğün hem de kadınlık sanatının vazgeçilmez modasıydı bu. Erkekler içinse farklı modalar vardı elbette; mangal başında Belçika birası içip açık saçık fıkralar anlatmak gibi.

Bu nedenle modaların gücünü yabana atmamak gerektiğini erken öğrendim. Hâkim anlayışın en renkli ve en istekli kurban kazandırma aygıtı olan moda ile istediğiniz insanı yoğurabilirsiniz. Ne giyeceğinden ne yiyeceğine, nasıl vakit geçireceğinden nasıl konuşacağına ve hatta nasıl kadın ve erkek olması gerektiğine varıncaya kadar onu ambalajlayabilirdiniz. O noktadan sonra kişi artık işleyen bir aygıtın vazgeçilmez bir çarkı olurdu: toplumda var olabilme ve var etme çarkı!

Moda işte böyledir! Kişiyi avucunun içine alır, şekillendirir ve ondan önce biçimlendirdiği diğer bireylerin yanına koyar. Modanın uygulayıcısı olan birey artık yandaş çoğunluğun hem elini tutar hem de o eli çimdikler. Hem dayanışır hem de yanındakinin kuyusunu kazar. Onun hem kardeşi olur hem de düşmanı.

Kabul etmek gerekir ki moda, kadını daha çok sever, daha çok hedefler. Moda, kadının bastığı topraklarda daha çok yeşerir, dal budak verir; yaşı, başı, saçı, kilosunu, teniyle...

Moda konusuna girmişken, ileri geri isteklerle ev halkını hayatından bezdirmediği keyifli bir gecesinde annemin anlattığı, dalgalı veya kıvrıkcık saçlı kadın ve erkeklerin hayatını kâbusa çeviren ilginç bir moda akımından da bahsetmek isterim. Meğer bu modaya uyum sağlamak zorunda kalan kişilerin sosyal hayatları, saçlarını ıslah etme sürelerine göre ayarlanıyormuş. Banyo günleri ve saatleri birçok karmaşık he-

saplarla yapılmış. şimdiki şampuanların sloganları olan “yık ve ık” teklifsizliği onlar için bir topyaymış. Annemin yaşıtı kadınların bir kısmı bu nedenle hiç evlenmeyip evde kalmış. (Sahi, evde kalmak ne demek? Ayrıca evde kalmanın kötülüğü ne ki?) Erkeklerin bir kısmı da yine aynı nedenden ötürü, mahallelerinde sahip oldukları popülerlik çıtasını yakmak zorunda kalmış.  önemli sonuçla annemin bile hayatını etkilemiş ve onu biraz da travmatize etmiş olan bu moda akımıyla ilgili biraz da tarihi ve teknik bilgi vermeyi görev kabul ediyorum.

Bu modanın geçerli olduğu zamanlarda fn makinesi falan yokmuş. En fazla bigudiler, kuafrlerde ise mizampli makineleri varmış. (Mizampli makinesini, kapısı açık bir fırın olarak düşünün. Kadın koltukta oturur, arkasında sıcaklık vermeyi bekleyen o aygıtın içine başını sokarmış. Islakken sarılmış bigudili kafa kurur, sonra da bigudilerin bıraktığı sa yumrularını tarandıktan sonra bir güzel tiftilip kabartılmış.) Fakat gelin görün ki, ergenler kuafre gidemediklerinden başlarının çaresini evde bulmuş. Salar bir taraftan diğer tarafa çekiştirerek yatırılır, onlarca tokayla tutturulur ve kuruması beklenirmiş. Ardından o onlarca toka çıkarılır, salar bu sefer de ters yöne çevrilip yine aynı şekilde sabitlenirmiş. (Bu yöntemi aklımızda tutmakta yarar var. Günün birinde, dünyada enerji bittiğinde, saçlarımızı yine bu şekilde düzeltebiliriz. Haha ha!)

Kimisi başının tam tepesine küçük bir bira fıçısı büyüklüğünde bir bigudi sararmış. Ne var ki zamanla bu işlem ağır, hantal ve uzun bulduğundan daha akılcı bir yöntem icat etmişler. Saçları ütölemek! Çok zekice, değil mi? Annemin hikâyesi de işte bu döneme denk geliyormuş. Çünkü annem, iflah olmaz bir kıvırcık olduğu gibi aynı zamanda modern görünme bağımlı-sıymış. (Elbette o böyle anlatmıyor. Bunlar benim cümlelerim.) Haliyle moda-ya uyup saçlarını jilet gibi ütölemeye başlamış. Ütöleme işleminin başarılı olması için ıslak bir bez koyulmuş saçların üstüne. Hem saç ıslaktan korunmuş hem de saçın daha düz olmasını sağlarmış bu bez. İşte, günün birinde bu olağanüstü işlem yapılırken başına gelen kaza, hayatında oldukça belirleyici bir rol oynamış.

O gün, annemin saçını ütöleyecek arkadaşı, ıslak bezi saçlarına koyacağına dalgınlıkla annemin tepesine koyuvermiş. Ütüyü yapıştırdığında da olanlar olmuş ve tepesi... Cozzz! Baş ı fena yanmış haliyle. Ve bu olay annemin hayatını şöyle etkilemiş: O arkadaşını bir daha görmek istememiş. Çünkü kazayı, arkadaşının onu kıskanmasına bağlamış. Oysa minnacık ilk dişlerini bile beraber çıkaracak kadar eskiden tanırlarmış birbirlerini. (Bilirim annemi, dostuna çabuk kıyar. Üstelik aile mirası olan ünlü kindarlığını da unutmamak gerek.)

İkinci travma, fen dersinde hiçbir zaman başarılı olamaması olmuş. Çünkü anneme göre, fizikten sorumlu beyin hücreleri o anda yanmış. (Elbette, adı geçen hücreler yanmasaymış Madam

Köri yeniden doğmak için annemin bedenini tercih edecekmiş ama bu gerçekleşememiş ve hem Madam Köri kaybetmiş hem de insanlık. Tüh, yazık!)

Yaşamının seyrini değiştiren ve en vahim bulduğu üçüncü sonuç ise (düşünün, kızına, yani bana anlatmakta hiçbir beis görmedi), saçını ütüleyip de düzleştiremediği o dönemde mutlu bir izdivaç için kırıştırmakta olduğu, birbirinden parlak bütün o müstakbel koca adaylarından uzaklaşmak zorunda kalması olmuş. Dolayısıyla, evde kalmamak için babama “he” demesi gerekmiş. Annemin hayatında bu denli önemli sonuçlar yaratmış bu ütüleme yasağının yıllarca sürdüğünü haklı olarak düşünebilirsiniz. Ama peşinen söylemeliyim ki bu iyi kalpli bir bakış açısı olur. Çünkü bir ay sonra yine jilet gibi düzleştirilmiş saçlarıyla piyasa yapmaya devam etmiş annem. Aynen!

Konuyu değiştirmeden şunu da söylemeliyim ki babamın da saçları kıvırcıktı. Düz saç modası bitinceye kadar, çocukluğum boyunca, ikisini de her gece milyonlarca toka ve başlarının üzerine gerilmiş kadın çorabıyla yatar gördüm. Başı yandıktan sonra annem tekrar eski yönteme dönmüştü. (Canı çok tatlıdır.) Ha tabii, bu ayrıntıyı atladığımı fark ettim: El yapımı bu düzleştirme işleminin –adı formikti– bir yan uygulaması daha vardı; kişi, saçlarının dağılmaması için tokaların üstüne ince bir kadın çorabı geçirirdi ve banka soyguncusuna benzerdi. O dönemde ince naylon ve ipek çoraplar altın değerindeydi. Başa takılanlar elbette giyilemeyecek kadar kaçmış çoraplar olurdu.

RAŞEL MESERİ KÖPEKBALIKLARININ KAYIP ŞARKILARI

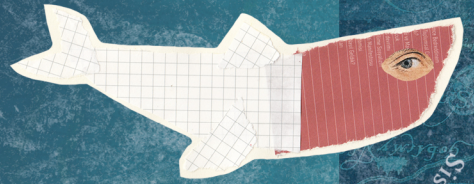

Dünyanın ve belki de kendi hayatının kurtuluşunu arayan genç bir kadın, bu uğurda her şeyini feda etmeye hazır. Zaten yetişkinlik denen şey bir yanılsama; büyümek ise hiç bitmeyecek bir süreç.

Ancak kurtuluşa ulaşmak öyle kolay iş değil. Kayıp şarkılar iktidar sahiplerinin eline geçerse yaşanmış olan her şeyin sonu gelecek.

Köpekbalıklarının Kayıp Şarkıları, bilimle felsefe, hayvanlar dünyasıyla insanlar âlemi, çocuklarla yetişkinler arasında mekik dokuyan, fizik kurallarını bazen ciddiye alan bazen de onlarla dalga geçen, politikayla büyüme sanatını iç içe geçiren bir kitap.

“Çağımızın ruhu işte böyleydi! Sistemin sürdürülebilirliğinin mantığı çok basitti! Gücü elinde tutmayanlarda tutuyorlarmış hissini yaratmak, o gücü istediklerindeyse sopyayı göstermek!”

Delü

delidolu.com.tr

f t @delidolukitap

ISBN: 978-605-2349-18-2

9 786052 349182

Onlarca

Yas

artışımı
için mantığı

Sistem
bilin

Sist